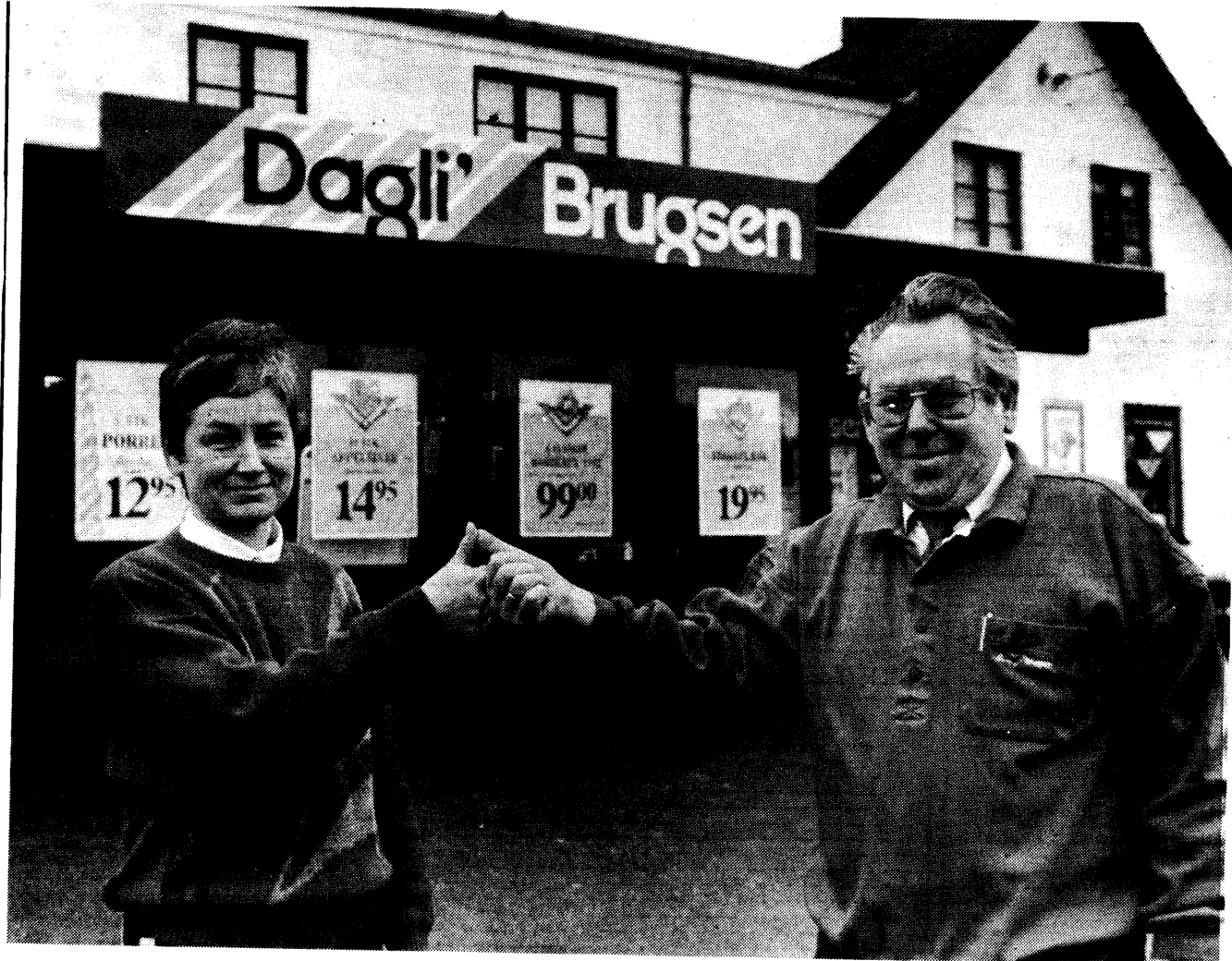

Holtug Brugsforenings formand, Marianne Hansen, Vilhelmshåb, og uddeler Frede Jensen, trykker tommeltotter i håbet om, at den 125 år gamle brugs også vil klare fremtidens krav. Foreløbig fester man på næste lørdag med 125 jubilæumsdeltagere.

Foto: Mikal Borre.

Tip-tipoldefar kom der også

*Holtug Brugs fejrer 125 års jubilæum
med 125 gæster*

Selvfølge- lig handler far og mor i Holtug Brugs ganske som deres forældre har gjort det. Ja, selv tip-tipoldefar kom for at købe skråtbak og andre af hverdagens fornødenheder i Danmarks fjerde ældste brugsforening.

Holtug Brugsforening fejrer lørdag den 22. januar sit 125 års jubilæum ved en fest i Holtug Forsamlingshus, hvor man på mirakuløs måde har regnet ud, at der er plads til de 125 tilmeldte gæster, der hver i brugsen har måtte erlægge 125 kroner for jubilæumsmiddagen med tre retter og en halv flaske vin.

Der er festtale ved tidl. godsfuldmægtig Knud Andersen, der var kommis i Magleby Brugsforening, før han begyndte sit mere end 40-årige virke ved Gjorslev Gods - og altså også kender en brugs indefra. Siden er der mini-revy ved Holtug-dilettaanterne, der kommer med nogle glimt fra de mange år, samlet af Ole Halvorsen og til sidst dans.

Husholdningsforening

Men hvordan begyndte det alltsammen?

Det fortæller Claus Hansen, Strandfogedgården, Holtug, om i et lille jubilæumsskrift, der kom i går. Allerede i 1868 - to år efter, at pastor H.C. Sonne, Thisted, havde taget initiativet til Danmarks første brugsforening, indkaldte den fremsynede lærer Wilhelm Bau, Holtug, til et møde på skolen, og her blev man enige om den 1. februar 1869 at indlede handelen i det, man kaldte »Holtug Husholdningsforening« i et lille lokale hos væver Ole Hansen. Her kunne man til at begynde med købe kaffe, sukker, spegesild og amerikansk fedt. Det fremgår ikke af festskriftet, men det vil nok være rigtigt at nævne, at små og større landbrug dengang var selvforsynende med mange daglige fornødenheder. Det siger dog sig selv, at udbuddet senere blev stærkt forøget.

Men den nye »husholdningsforening« fik ikke nogen god modtagelse i købmanskredse i Store-Heddinge. Faktisk fik man stoppet handelen i Holtug, men her gjorde de handlende i købstaden regning uden dommeren, der henviste til foreningsfriheden og loven om næringsfrihed 1857, hvorefter man også kunne drive handel på landet.

Økonomisk stranding blev hindret

Dengang foregik trafikken søvarts over Køge Bugt til København, og der var den nye husholdningsforening lige ved at strande på grossisterens vægning ved at give kredit. En tidligere stevnsbo blandt grossisterne, Hans Petersen, indvilgede dog efter tre bestyrelsesmedlemmers færd til hovedstaden i at låne brugsforeningen 300 rigsdaler.

Pladsen hos væveren blev hurtigt for trang, og i 1871 købte man en skæppe jord ved gadekæret og byggede den første brugsforening, som man kaldte »Fælles Lykke«.

Holtug Brugs findes ikke!

I de første årtier - ja faktisk helt frem til 1911 - havde man ingen uddeler. Det var alene bestyrelsen, der stod for husholdningsforeningens virksomhed, som også omfattede udlån til medlemmerne, som man for resten så an, før de blev optaget i foreningen. Apropos navnet »Holtug Husholdningsforening« blev det nok med tiden til Holtug Brugsforening, men for ikke så mange år siden dukkede det op igen, da brugsen i forbindelse med en ombygning søgte en kassekredit. For da denne gældsforpligtelse skulle tinglyses, fik man at vide, at Holtug Brugsforening ikke eksisterede, men derimod Holtug Husholdningsforening!

Første telefon

Der er mange interessante oplysninger at hente i det lille jubilæumsskrift. Som nævnt blev det beskedne vareresortiment ved starten efterhånden udvidet, for 100 år siden kom foderstoffer med - sejlet fra København af skipper Christiansen. I 1896 kom man med i FDB og i år 1900 fik brugsen Holtugs første telefon. I det 20. århundredes første årti udvidedes brugsforeningen, der blev anlagt fortov, og man fik en stor petroleums-tank. Da man ansatte uddeler, blev lukketiden kl. 18 på ugens fem førstedage, fredag kl. 19 og lørdag kl. 21. I 1920 nåede omsætningen op på 113.786 kr. I trediveerne blev der taget fat på en ny ombygning, men i øvrigt var det en streng tid under den økonomiske krisen i begyndelsen af årtiet. Siden kom krig og besættelse med varerationeringer, og i efterkrigstiden drøftelse om vareudbringning. I 1958 kom en omfattende modernisering af butikken. I begyndelsen af tresserne fik Holtug Brugs selvbetjening, og som konse-

kvens af udviklingen i landbruget ophørte handelen med foderstoffer.

Den første million

I 1966 nåede man den første million i omsætning, og i 1969 var 200 med til at fejre Holtug Brugsforenings 100 års jubilæum. I halvfjerds-erne steg omsætningen til 4,5 mio. kr., og man udbetalte fortsat dividende. Og siden er den positive udvikling fortsat. I 1993 har Holtug Brugs en omsætning på 8,5 mio. kr. og et resultat, der muliggør etableringen af en kasseterminal og on-line system for tips.

Jovist følger man med i Dagli'Brugsen i Holtug.

Fremtiden

- Bliver Holtug Brugs også 150 år?

Spørgsmålet er rettet til brugsens formand, Marianne Hansen, Vilhelmshåb, og uddeleren siden 1970 Frede Jensen.

Frede Jensen:- Jeg vil tro det, hvis vi kører i samme spor som hidtil.

Marianne Hansen:- Det kan knibe, hvis landbobe-folkningens struktur ændres væsentligt, og der bliver flere fritidshuse i stedet. Det bliver for dyrt for mange at køre frem og tilbage - se blot til de nye grønne afgifter.

Frede Jensen:- Vi skal leve på den trofaste kundekreds. Så længe, den ikke svigter, har vi en chance for at opleve også de 150 år. Vi havde et bedre år i 1993 end i de nærmest forudgående år.

Holtug Brugsforenings bestyrelse består af: Formand: Marianne Hansen, Vilhelmshåb, næstformand: Peter Andersen, Bøje Kristiansen, Sibirien, Klippinge, tidl. Holtug, Marianne L. Hansen, Else Larsen, Søren Larsen og Knud Mogens Jensen.

Og staben i Holtug brugs er uddeler Frede Jensen, førstemand Jørgen Richardt, Lykke Jensen og Inga Petersen - de to damer er halvtidsansatte.

I de 125 år har Holtug Brugsforening haft ni formænd og syv uddelere, og det fortæller jo også om opbakning af brugsen, der forandrede sig fra en blandet landhandel til en moderne serviceminded butik.

Canute

Stevnsbo i 89 år

På mandag skal der festes. Esther Hansen runder 90 år. Hele sit liv har hun boet på Stevns. Hun blev født i Holtug og flyttede i 1932 ind i sit hus på Hærvejen, hvor hun stadig bor. Selv siger hun, at hun er så rask, som hun kan være i sin alder, og det vil hun fejre med en fest på mandag. Ligegyldigt hvad det koster.

Stevns 2. sektion side 7

Foto: Bjørn Armbjerg.

